

School en sport op Nieuw Welgelegen:
Onderzoek naar sport en migrantenjeugd op een
multifunctionele sport- en onderwijsaccomodatie in
de wijk Kanaleneiland

Lectoraat Bewegen School en Sport

2011

Christelijke Hogeschool Windesheim
Postbus 10090, 8000 GB ZWOLLE, Nederland

Lectoraat : Bewegen School en Sport
Lector : Dr. I.M. van Hilvoorde

Een rapportage in het kader van het project 'Sportparticipatie migranten-jongeren en hun ouders' uitgevoerd door de Christelijke Hogeschool Windesheim (lectoraat Bewegen, School en Sport) in samenwerking met Kennispraktijk. Kennispraktijk adviseert bedrijven, overheden en instellingen die zich bezighouden met sport & bewegen, onderwijs en gezondheid (www.kennispraktijk.nl). Dit onderzoek werd mede gefinancierd door het ZonMw programma Diversiteit in het Jeugdbeleid

Onderzoek en rapportage: Niek Pot
Edu Dumasy
Jarno Hilhorst (Kennispraktijk)
Ivo van Hilvoorde

Met medewerking van Wencke Emonts (Kennispraktijk), met dank aan Casper Coldenhoff, Annemieke Poot en Peter Dooijeweerd van Nieuw Welgelegen bij het vormgeven, organiseren en evalueren van de bezoeken aan Nieuw Welgelegen. Herman Verveld, Sandra Verbeeten en studenten van de School of Human Movement and Sports (Christelijke Hogeschool Windesheim) bij de uitvoering van het onderzoek.

Telefoon : (038) 469 9500
Website : www.windesheim.nl
Email : im.van.hilvoorde@windesheim.nl

2011 © Lectoraat Bewegen, School en Sport, Christelijke Hogeschool Windesheim

Inhoudsopgave

1	INTRODUCTIE	3
1.1	Doel	3
2	ONDERZOEK.....	4
2.1	Respondenten.....	4
2.2	Vragenlijsten en socratische gesprekken	4
2.3	Procedure	5
2.4	Analyse	5
3	RESULTATEN.....	6
3.1	Sportparticipatie	6
3.2	Sport	8
3.3	School.....	10
3.4	Sociaal	11
3.5	Wijk	13
3.6	Sportidentiteit en Schoolbinding	14
4	CONCLUSIE.....	15
4.1	Tot slot	15
4.2	Aanbevelingen	16

1 Introductie

Nieuw Welgelegen in Utrecht is een multifunctioneel complex waar twee scholen, het Globe College en ROC-ASA, en diverse sportverenigingen elkaar ontmoeten. Het unieke aan deze situatie is dat de scholen hier letterlijk de stap naar de sportverenigingen hebben genomen door in een gebouw tussen de hockey-, honkbal-, en voetbalvelden te gaan zitten. Binnen in het gebouw liggen twee sportzalen die voldoen aan Olympische standaarden almede twee fitness clubs. In de nabije toekomst komen daar nog tennisbanen en een turnhal bij.

Het complex ligt midden in een wijk die gekenmerkt wordt door een relatief hoog criminaliteitscijfer en een lage ervaren leefbaarheid. De inwoners van de wijk vertegenwoordigen verschillende culturen, wat ook terug te zien is in de diversiteit van de schoolpopulatie.

Uit verschillende onderzoeken blijkt dat een dergelijke groep leerlingen tussen de 12 en 18 jaar oud een achterstand heeft als het gaat om beweeggedrag en lidmaatschap van een sportvereniging. Een achterliggende gedachte bij dit multifunctionele complex is dan ook dat een sportrijke omgeving het bewegingsgedrag van leerlingen stimuleert. Door sport zo dicht bij school aan te bieden zouden een aantal van de drempels om niet te sporten weggenomen moeten worden. Doordat de overgang van school naar vrije tijd geleidelijker verloopt zou ook de overlast van jongeren in de buurt af kunnen nemen.

Het aanbieden van sport in de naaste omgeving van de school zou zowel het sportgedrag kunnen stimuleren als de binding die de leerlingen met hun school hebben. Om dit te onderzoeken zijn er op verschillende momenten in 2010 en 2011 vragenlijsten afgenomen en socratische gesprekken gevoerd met de leerlingen van ROC ASA en het Globecollege. Door middel van de antwoorden op de vragenlijsten en de informatie uit de gesprekken wordt een beeld geschetst over school, sport en daarmee samenhangend gedrag van een representatieve groep leerlingen.

1.1 Doel

Het doel van het onderzoek is zicht te krijgen op sport- en beweegdeelname (en –wensen) en de effecten daarvan op jongeren binnen de brede school sportactiviteiten van het Globe College en ROC-ASA, de sportactiviteiten van omni-Zwaluwen en het fitnessproject (bij Ladyfit) met allochtone meiden. Het project is gericht op migranten jongeren en heeft als doel meer te weten te komen over de identiteit / leefwereld van de leerling in relatie tot zijn integratie in de Nederlandse samenleving, zijn eigen waarden en normen en eventuele religie en zijn belangstelling voor sport en bewegen. Daarom zijn de respondenten voor de analyse van de onderzoeksgegevens onderverdeeld in leerlingen van allochtone en autochtone afkomst, op basis van hun zelf gerapporteerde culturele en etnische afkomst. Ook is in sommige gevallen een uitsplitsing gemaakt op basis van geslacht.

2 Onderzoek

2.1 Respondenten

In het totaal hebben 151 leerlingen van verschillende klassen van het ROC ASA en het Globe college vragenlijsten ingevuld. Zeven respondenten vulden de vragenlijst onvolledig in, waardoor de analyse werd gedaan met de overgebleven 144 respondenten. Deze groep bestaat uit 86 jongens en 58 meisjes met een gemiddelde leeftijd van 16,4 jaar. Het grootste gedeelte (53,5%) van deze groep respondenten zegt van *Nederlandse* afkomst te zijn, gevolgd door *Marokkaans* (28,5%), *andere westerse* afkomst (8,3%), *Turks* (6,3%) en *andere niet westerse* afkomst (3,5%). Het geloof van deze leerlingen zei *geen geloof* aan te hangen (42%), gevolgd door *Islam* (39,2%), *Christendom* (14%) en *overige geloven* (4,9%).

Er werd met in totaal 83 leerlingen Socratische gesprekken gevoerd. Deze groep bestond uit 48 jongens en 35 meisjes met een gemiddelde leeftijd van 15.9 jaar. Niet in alle gevallen waren de etnische afkomst en het geloof bekend. Van de leerlingen waarvan de etniciteit wel bekend was ($\pm 45\%$) waren de meeste leerlingen van *Marokkaanse* afkomst (42.1%), gevolgd door *Nederlands* (26,3%), *Turks* (10,5%), *Surinaams* (7,9%), *gemengd-Nederlands* (5,3%), en *anderszins* (2,6%). Het geloof ($\pm 48\%$ bekend) betrof hoofdzakelijk de *Islam* (60%), gevolgd door *geen geloof* (27,5%) en het *Christendom* (10%). De overgebleven 2,5 % heeft een *ander geloof*.

Wat opvalt is dat binnen het kwalitatieve onderzoek een grote groep Marokkaanse leerlingen vertegenwoordigd is in tegenstelling tot de groep leerlingen bij het kwantitatieve onderzoek, waarbij de grootste groep van Nederlandse afkomst was, terwijl de respondenten in beide onderzoeken gedeeltelijk overlappen. Waarschijnlijk is dit een voorbeeld van de moeite die deze groep leerlingen van voornamelijk allochtone afkomst heeft met het definiëren van hun afkomst. In het ene geval omschrijven ze zichzelf als Nederlands, terwijl ze in een gesprek hun Marokkaanse identiteit benadrukken.

Aan het onderzoek hebben leerlingen uit alle leerjaren deelgenomen. Hoewel er geen exacte gegevens bekend zijn van de algehele schoolpopulatie wegens privacybescherming, mag er aangenomen worden dat de groep respondenten een waarheidsgetrouwe afspiegeling van alle leerlingen op Nieuw Welgelegen vormt. De grootste groep leerlingen woonde ergens anders in Utrecht buiten de wijken Kanaleneiland en Transwijk. Vooral de regionale functie die het ROC-ASA heeft is hiervan waarschijnlijk de oorzaak.

2.2 Vragenlijsten en socratische gesprekken

De vragenlijsten die de leerlingen invulden zijn opgebouwd uit verschillende aanpassingen van wetenschappelijk gevalideerde vragenlijsten en zo nodig vertaald uit het Engels. De nadruk bij de vragenlijsten lag op de concepten sportidentiteit – in welke mate voelt de leerling zich sporter en heeft sport een rol in het leven- en school binding – in welke mate voelt de leerling zich onderdeel van de school en betrokken bij schoolse aangelegenheden. De vragenlijsten werden in ongeveer 15 minuten door de leerlingen ingevuld.

Voor het kwalitatieve onderzoek zijn Windesheim-studenten van de School of Human Movement and Sports Socratische gesprekken aangegaan met de mbo en vmbo leerlingen van ROC ASA en het Globecollege. Het doel was om de identiteit en de leefwereld van die leerling in kaart te brengen. Met een socratisch gesprek wordt gezocht naar de 'waarheid' door vanuit een open leefhouding de gesprekspartner vragen te stellen zonder de eigen waarden en normen op te leggen aan de ander. In de gesprekken is gewerkt via het KOALA-model: Kontakt maken, Open leefhouding, Aandacht geven, Leerbereidheid tonen, Afsluiten.

Tijdens de gesprekken was het centrale thema “sportidentiteit van de leerlingen”. De volgende thema’s konden aan bod komen: demografische kenmerken, opleiding, geloof, relaties, vervolgopleiding, schoolbeleving en –binding, sfeer op school, discriminatie, sportgedrag, vrije tijd/hobby’s, bijbaan en leefbaarheid en veiligheid in de wijk.

2.3 Procedure

De vragenlijsten en Socratische gesprekken werden afgenomen als onderdeel van een culturele uitwisseling tijdens verschillende bezoeken in mei, juni en december 2010 en februari 2011 van studenten van de School of Human Movement and Sports (Windesheim, Zwolle) aan Nieuw Welgelegen.

Tijdens deze bezoeken hadden de studenten en de leerlingen een open gesprek over verschillende onderwerpen. Anonimiteit werd gewaarborgd waardoor leerlingen op hun gemak gesteld werden. Wanneer toestemming verkregen werd is gebruik gemaakt van een opnameapparaat, om de woorden zo dicht mogelijk bij de leerling te houden en daarmee de betrouwbaarheid te vergroten. Na de interviews werd de vragenlijst door de leerlingen ingevuld, waarna de studenten een sportclinic gaven aan de leerlingen.

Na afloop van de gesprekken zijn een deel van deze gesprekken verbatim uitgewerkt (44) en een deel als een kort verslag (39).

2.4 Analyse

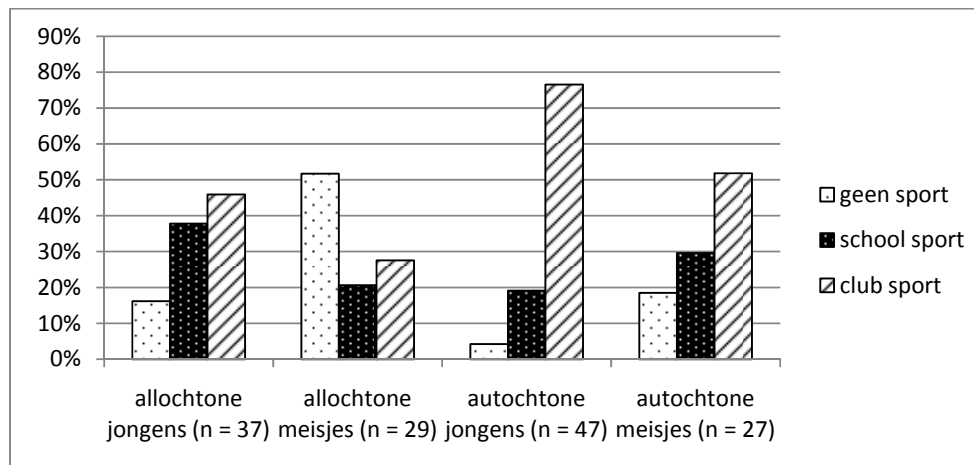
De antwoorden op de vragenlijsten zijn door middel van statistische toetsen geanalyseerd, waarbij rekening werd gehouden met de invloed van geslacht, geloof en etnische afkomst.

De informatie uit de open gesprekken is verworven door de verbatim interviews te analyseren aan de hand van het computerprogramma QDA-miner. In eerste instantie is er een codeboom ontwikkeld, om vervolgens met behulp van QDA-miner elk interview op te delen in verschillende fragmenten. Elk fragment is vervolgens onder een passende code, welke een woord of korte zin bevat, geplaatst. In deze rapportage zijn de uitkomsten uiteindelijk samengevat weergegeven. Regelmatig is een opvallend of exemplarisch citaat van een leerling ingevoegd.

3 Resultaten

3.1 Sportparticipatie

Het multifunctionele gebouw Nieuw Welgelegen waarbij sport en scholen samenkomen zou een impuls kunnen zijn voor de leerlingen uit de omliggende multiculturele wijk om met sport bezig te zijn. Daarom is het interessant om naar de etnische afkomst te kijken van de leerlingen die in of bij de school sporten in vergelijking met leerlingen die niet sporten of elders in de stad sporten. De respondenten in deze studie werden daartoe ingedeeld op basis van hun primaire sportparticipatie; 28 leerlingen deden geen sport, 37 leerlingen deden aan sport in of bij het schoolgebouw, 75 leerlingen sportten elders in de stad en 4 leerlingen deden zowel aan sport bij school als elders in de stad. Deze laatste groep werd niet verder in de analyse meegenomen, omdat het lage aantal respondenten in deze groep de cijfers zou kunnen vertekenen.

Figuur 1 Etnische afkomst en geslacht van leerlingen die niet sporten, bij school sporten (school sport) of elders in de stad sporten (club sport). Er was een significante relatie tussen etnische afkomst en het type sport dat beoefend werd ($\chi^2(3)=15,959$, $p < 0.01$).

Uit Figuur 1 blijkt dat 52% van de allochtone meisjes niet sport. Van de autochtone meisjes en allochtone jongens sporten ongeveer een even groot deel niet. Dit komt overeen met eerdere onderzoeken die aantoonde dat vooral allochtone meisjes achterblijven in hun sportparticipatie. Een van de doelen van Nieuw welgelegen is dit cijfer terug te dringen. Het is goed om te zien dat de allochtone jongens en de autochtone meisjes relatief veel bij of in Nieuw Welgelegen sporten (aangeduid als 'school sport'). Het aandeel allochtone meisjes en autochtone jongens dat bij school sport is het laagste van de vier groepen, terwijl sporten op Nieuw Welgelegen toch juist voor allochtone meisjes geschikt zou moeten zijn vanwege de laagdrempeligheid en faciliteiten als Ladyfit, een fitness club speciaal voor meisjes. De locatie Nieuw Welgelegen lijkt er dus in te slagen vooral allochtone jongens aan zich te binden, meer dan de sportclubs elders in de stad, waar allochtone leerlingen slechts 34% van de groep uitmaken.

Nieuw Welgelegen zou dus kunnen investeren in het bekend maken van de laagdrempeligheid en de speciale faciliteiten van bijvoorbeeld Ladyfit om meer allochtone meisjes te laten participeren in sport. Wellicht kan er nog meer sportaanbod geschikt gemaakt worden voor een beschermde sportomgeving waar veel allochtone meisjes zich thuis zullen voelen. Helaas is deze groep notoir slecht bereikbaar voor sport, maar Nieuw Welgelegen kan door haar unieke faciliteiten bij uitstek een poging doen deze groep toch te laten sporten.

Uit de kwalitatieve onderzoeksgegevens wordt duidelijk wat allochtone meisjes onder een beschermde omgeving verstaan. Het is een omgeving waarin geloof niet onder hoeft te doen voor sport en waar geen mannen aanwezig zijn. Een belangrijke reden voor meisjes om niet te sporten is dat zij hun geloof op plaats één hebben staan. Zij hebben het er niet voor over om hun hoofddoek af te doen tijdens sporten, dus als dit niet kan, dan sporten ze maar niet.

“Voetbal doe ik niet meer want ik wil mijn hoofddoekje niet af doen voor mijn geloof. Dit vind ik wel jammer, maar mijn geloof staat op 1.”

Ook vinden ze het belangrijk om met vrouwen onder elkaar te sporten, in afwezigheid van mannen.

“Die vinden het gewoon prettig om daar te sporten omdat ze het niet fijn vinden bij de mannen.”

Daarnaast worden als redenen gebrek aan tijd genoemd, naast moeite met het combineren van sport met school, stage en werk.

“Ik ben er bij m’n vereniging mee gestopt. Het was erg moeilijk om te combineren voor mij, door mijn opleiding, m’n stage en m’n werk.”

Belangrijk is dat de meisjes het sporten zelf in kunnen plannen. Keuzevrijheid speelt een rol. Ook de sociale invloed vanuit vriendinnen en familie lijkt belangrijk te zijn voor het sportgedrag van meisjes. Zo vinden ze het fijn om samen met vriendinnen te sporten, anders wordt het sporten ‘saai’. Ook lijken meisjes eerder deel te nemen wanneer zussen, moeder en/of tantes ook sporten.

“Mijn moeder fitnesst hier bij Lady Fit. Mijn zus gaat met vriendinnen fitnesssen en mijn vader geeft voetbaltraining aan probleemjongeren hier in de buurt. Denk je dat dat heeft geholpen dat jij zoveel sport? Ja dat denk ik wel. Mijn ouders hebben mij vroeger op sport gedaan.”

Meisjes geven ook aan te sporten omdat het goed is (voor de gezondheid). Daarnaast besteden meisjes meer tijd binnenshuis, met bijvoorbeeld huiswerk maken of het helpen van de moeder, terwijl jongens hun vrije tijd meer buiten doorbrengen en voornamelijk aangeven rond te hangen en straatvoetbal te spelen. Het overgrote deel van de jongens doet aan voetbal, waaronder voetballen op straat met vrienden. Ze vinden het dan ook leuk dat er straatvoetbal georganiseerd wordt.

“Er zijn hier van die Johan Crujff voetbalveldjes, dus daar gaan we meestal voetballen.”

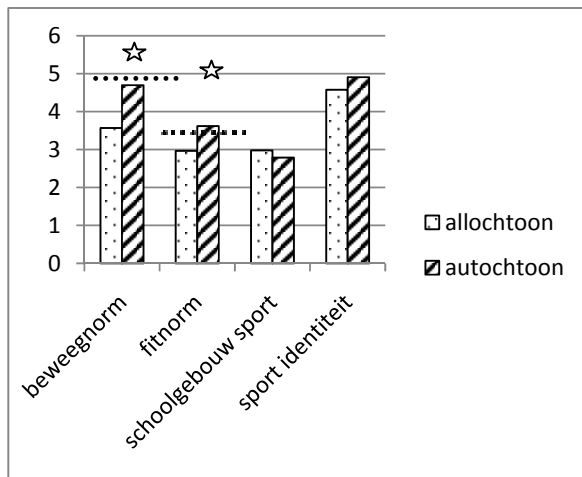
De relatief kleine groep autochtone jongens die bij Nieuw Welgelegen sport zou samen kunnen hangen met het grote deel van deze groep dat bij een sportclub elders in de stad actief is. Van de leerlingen die bij school sporten waren er 19 actief in een van de fitnessverenigingen in het gebouw, 13 deden aan voetbal bij omni-Zwaluwen en de overige vijf deden andere sporten op de locatie Nieuw Welgelegen. De sporters die elders in de stad actief waren deden aan meer verschillende sporten. Voetbal wordt in deze groep het meeste beoefend, gevolgd door tennis, fitness en vechtsporten als kickboksen en thaiboksen. Dit zijn ook sporten die (in de nabije toekomst) op Nieuw Welgelegen aangeboden worden, waaruit blijkt dat het sportaanbod op Nieuw Welgelegen weliswaar toerijkend is maar sommige leerlingen er toch voor kiezen om deze sport elders te beoefenen.

Daarnaast kwam in de kwalitatieve analyse naar voren dat meisjes graag zouden willen dansen, waaronder zumba, en zowel meisjes als jongens belangstelling hebben in (wedstrijd)zwemmen. De keuze voor andere sporten in de stad kan waarschijnlijk gewijd worden aan de regiofunctie die voor het ROC heeft, waardoor een deel van de leerlingen niet dicht bij Nieuw Welgelegen woont. Hierdoor zal hun keuze om niet bij Nieuw Welgelegen te gaan sporten waarschijnlijk mee samenhangen. Er moet daarom nog meer ingezet worden op het aanbieden van sport aansluitend op de schooltijd, zodat leerlingen vanuit school gaan sporten en daarna pas naar huis gaan. Hiermee trekt Nieuw Welgelegen niet alleen meer sporters aan, maar neemt het ook een belangrijke drempel om te gaan sporten weg en geeft het leerlingen een goede optie om de vrije tijd na schooltijd mee in te vullen.

3.2 Sport

In Figuur 2 is te zien dat allochtone leerlingen significant lager scoren op de beweegnormen zoals die landelijk worden gehanteerd¹. Beide groepen respondenten geven zelf aan de beweegnorm van 5 niet te halen, terwijl ze de fitnorm van 3 wel zeggen te halen. Het is opvallende dat de allochtone leerlingen ondanks hun lagere bewegingskwantiteit niet lager scoren op de variabele sportidentiteit en de waarde die ze aan sport toekennen. Ze voelen zich dus ongeveer evenveel sporter als hun autochtone klasgenoten en sport heeft een even belangrijke rol in hun leven. Ook het gedrag dat in de wetenschappelijke literatuur aan sportidentiteit gerelateerd wordt zoals discipline, afspraken nakomen, verantwoordelijkheidsgevoel en samenwerken in een groep zal voor beide groepen leerlingen even sterk zijn. Het is dus discutabel of de hoeveelheid bewegen (beweegnorm) ook echt een interessante maat is om de waarde die sport heeft in het leven van leerlingen te meten.

¹ Gebaseerd op meten van beweeggedrag volgens NISB en WHO. Het aantal dagen per week dat zij tenminste 60 minuten lichaamsbeweging hebben gehad even inspannend als stevig wandelen of fietsen (beweegnorm minimaal 5 keer per week) of 20 minuten per dag activiteiten waarvan je hart sneller gaat kloppen en transpireren (fitnorm minimaal 3 keer per week).

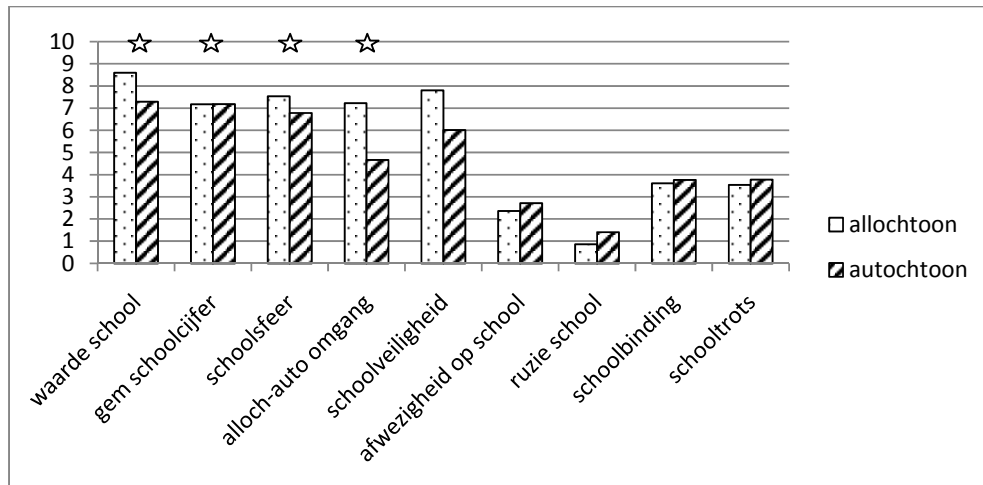
Figuur 2 Verschillen tussen leerlingen van allochtone en autochtone afkomst op sport gerelateerde variabelen. Sterretjes markeren significante verschillen. Stippellijn geeft de Nederlandse Norm Gezond Bewegen aan.

Vanuit een gezondheidsperspectief kan dus beargumenteerd worden dat de allochtone leerlingen hun 'bewegingsachterstand' zouden moeten goedmaken ten opzichte van de autochtone leerlingen, maar gezien hun gelijke sportidentiteit is voor beide groepen de kans even groot op een leven lang sport en bewegen doordat sport eenzelfde rol speelt in hun leven. Omdat veel allochtone leerlingen, vooral de jongens, op Nieuw Welgelegen sporten, zou het zo kunnen zijn dat deze locatie bijdraagt aan de rol die sport in hun leven speelt. Zowel allochtone als autochtone leerlingen geven gemiddeld inderdaad aan enigszins door de multifunctionele locatie tot sport aangezet te worden.

Zoals eerder aangegeven lijken allochtone meisjes om verschillende redenen achter te blijven in sportdeelname. Om hun deelname te bevorderen zal er meer toegespitst moeten worden op de wensen van deze meisjes. Ladyfit lijkt daarbij een goed initiatief daarin en wordt positief ervaren door de meisjes. De uitdaging hierbij is om deze mogelijkheden meer bekendheid te geven waardoor mogelijk meer meisjes dergelijke positieve sportervaringen op kunnen doen.

Sport wordt verder gezien als een activiteit die gezellig moet zijn. Meisjes geven aan dat ze met vriendinnen willen sporten, omdat het anders 'saai' is. Jongens geven bijvoorbeeld aan dat het leuk is om met vrienden iets te drinken in de kantine. Daarnaast moet de sportaccommodatie niet te ver weg zijn, want dan wordt er sneller afgehaakt. Wat duidelijk wordt is dat veel leerlingen niet speciaal naar Nieuw Welgelegen komen om te sporten. In de gesprekken komt naar voren dat sporten ervoor zorgt dat jongeren iets om handen hebben. Door jongens wordt straatvoetbal uitzonderlijk vaak gewaardeerd en zij zien het als een bezigheid waarbij je onder meer in contact komt met andere culturen. De mogelijkheden daarvoor zoals de Cruiff en Krajicek courts in de wijk, worden dan ook toegejuicht.

3.3 School

Figuur 3 Verschillen op schoolgerelateerde variabelen tussen leerlingen van allochtone en autochtone afkomst. Sterretjes markeren significante verschillen.

Wat betreft school gerelateerde variabelen (Figuur 3) valt op dat allochtone leerlingen hun school positiever beoordelen dan autochtone leerlingen op zowel de sfeer op school, de ervaren omgang tussen allochtone en autochtone leerlingen, de ervaren veiligheid op school en de waarde die zij school toedichten in hun leven ten opzichte van andere sociale contexten. De twee groepen leerlingen verschillen niet van elkaar in het gemiddelde schoolcijfer dat zij zeggen te halen, de binding die zij met school hebben, de trots die ze voor hun school voelen en de keren dat zij ruzie hebben of afwezig zijn op school.

Opvallend is dat leerlingen van autochtone afkomst hun school minder positief beoordelen, al geven zij nog steeds een 7,3 als cijfer. Met deze lagere beoordeling kan ook het relatief lage percentage autochtone leerlingen dat bij school sport samenhangen. Als zij de school niet al te positief beoordelen, zullen zij minder snel bij hun school gaan sporten. Vooral het verschil in de ervaren veiligheid en de beleving van de omgang tussen allochtoon en autochtoon kan hierop van invloed zijn. Het is voor Nieuw Welgelegen dus een belangrijk aandachtspunt om de autochtone leerlingen niet onder te laten sneeuwen in de goed bedoelde en blijkbaar werkende initiatieven om allochtone leerlingen zich thuis te laten voelen en sportief actief te krijgen.

Wat blijkt is dat de sfeer tussen culturen in een klas goed lijkt, terwijl dit op de school in z'n algemeenheid iets minder positief ervaren wordt. Verder wordt over de school/opleiding soms gezegd dat deze rommelig en ongeregeld is.

"Kom je op school en blijkt dat je geen les hebt. Dat je gewoon voor niks zit te wachten omdat er geen vervanging geregeld wordt."

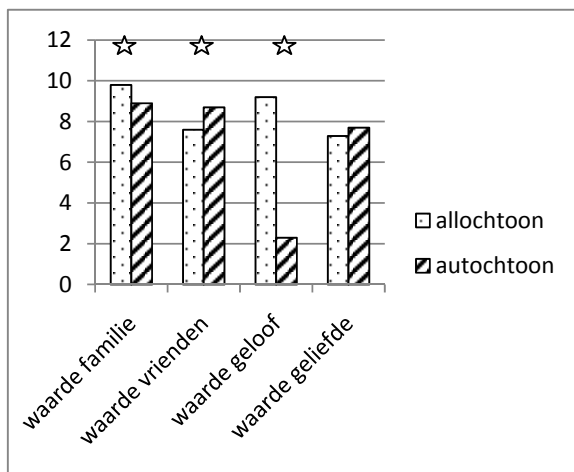
Over de veiligheid op school komt naar voren dat er wel incidenten zijn op school, waaronder diefstal, naar beneden gooien van spullen en ruzies. Sommige ervaren de school dan ook als onveilig. Ondanks die incidenten lijkt het gevoel van onveiligheid echter niet altijd aanwezig, onder meer door het gebruik van pasje om binnen te komen.

Het gebouw van Nieuw Welgelegen wordt als mooi beoordeeld, mede vanwege de vele voorzieningen. Het feit dat al deze voorzieningen bij elkaar zitten wordt door sommige leerlingen als handig ervaren. Anderen hebben juist de indruk dat al deze voorzieningen bij elkaar ervoor zorgt dat het te druk wordt. Deze drukte zou juist reacties tussen culturen kunnen uitlokken.

“Het is veel te groot, waardoor het soms een beetje een ‘zooitje ongeregeld’ wordt.”

De leerlingen vinden het fijn dat er gemakkelijk toegang tot alle voorzieningen is. Als algemene indruk wordt echter wel verkregen dat leerlingen na een drukke dag niet speciaal meer naar Nieuw Welgelegen willen komen om te gaan sporten.

3.4 Sociaal

Figuur 4 Verschillen tussen leerlingen van allochtone en autochtone afkomst op de waarde die ze aan verschillende sociale contexten hechten. Sterretjes markeren significante verschillen.

Uit Figuur 4 blijkt dat de allochtone leerlingen meer waarde hechten aan familie en geloof dan autochtone leerlingen. Ook uit de kwalitatieve onderzoeksgegevens komt de hechte band van allochtone leerlingen met familie en geloof naar voren.

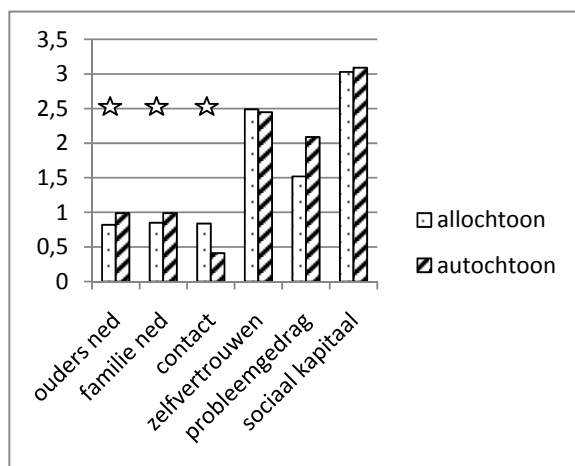
*“Dus familie is wel belangrijk voor je? Ja het belangrijkste wat er is.”
“Zijn ouders heeft hij alle respect voor.(..).Hij zou nooit tegen zijn ouders ingaan.”*

De hechte band met de ouders kan veel invloed hebben op de sportparticipatie van de allochtone leerlingen. Uit eerder onderzoek is gebleken dat de ouders van allochtone leerlingen ook een lage sport- en bewegingsparticipatie hebben, waardoor zij hun kinderen vaak moeilijk kunnen introduceren in de bewegingscultuur. De vorming van een sportidentiteit wordt daardoor niet van huis uit, en dus vanaf een jonge leeftijd, gestimuleerd. Ook financiële en logistieke drempels kunnen hierbij een rol spelen. Juist door die hechte band kunnen ouders dus een ook belangrijke rol spelen bij het stimuleren van sporten en bewegen.

“Nou, voor wedstrijden moest ik steeds reizen.(..). Mijn ouders konden maar heel af en toe.”

„en thuis hebben we ook een hardloopbaan staan. Want mijn ouders vinden dit ook heel erg belangrijk!”

Het is daarom goed dat Nieuw Welgelegen inzet op de participatie van ouders bij de sportactiviteiten, als deelnemers of vrijwilligers, waardoor de voorbeeld functie die zij voor hun kinderen hebben ingezet kan worden om die kinderen aan het sporten te krijgen.

Figuur 5 Verschillen op sociale variabelen tussen leerlingen van allochtoon en autochtoon afkomst. Sterretjes markeren significante verschillen.

Een actieve familie, waarin sport als ‘normaal’ wordt gezien, lijkt een stimulans voor sportgedrag. Een mooi bijeffect is dat de ouders zelf ook actiever worden, wat waarschijnlijk verschillende positieve sociale- en gezondheidseffecten met zich meebrengt. Wellicht kan deze participatie van de ouders er ook voor zorgen dat de Nederlandse taal van de ouders verbetert, aangezien 18% van de allochtoon leerlingen aangeeft dat hun ouders niet goed Nederlands spreken (zie Figuur 5). Vaker lijkt het de moeder te zijn die het minst goed Nederlands spreekt. Opvallend genoeg hebben de allochtoon leerlingen duidelijk meer interesse in contact met leerlingen van andere culturen dan de autochtoon leerlingen. Uit het kwalitatieve onderzoek is er een minder eenduidig beeld te geven. In de klassen lijken de onderlinge banden vrij goed te zijn, daarbuiten soms iets minder goed. Veel leerlingen, zowel allochtoon als autochtoon leerlingen, vinden het leuk om met verschillende culturen in contact te komen.

“Ik kom tijdens mijn stage ook veel verschillende culturen tegen en dat vind ik juist heel erg leuk. Het is leuk om al die verhalen te horen.”

Maar minder positieve signalen zijn ook waarneembaar:

“Maar ja als het dan hier in de aula helemaal vol zit, ja...dan kan je er niet omheen.”

“Hij vindt de school niet erg leuk, dit komt omdat hij met te veel Marokkanen in de klas zit. Hij voelt zich alleen.”

Wellicht kan sport ertoe bijdragen dat wederzijdse toenadering op een laagdrempelige en speelse manier verloopt, waardoor zowel allochtoon leerlingen als autochtoon leerlingen meer interesse in elkaar gaan tonen/ (ook autochtoon leerlingen meer interesse gaan tonen in hun leeftijdsgenoten van allochtoon afkomst).

3.5 Wijk

In de sociale omgang binnen de wijk worden culturele verschillen niet echt als vervelend ervaren. Het lijkt er op dat jongeren wel onderling met elkaar op kunnen schieten.

Een gevoel van onveiligheid zorgt er soms voor dat meisjes 's avonds thuis blijven. Wanneer ze bijvoorbeeld een groep hangjongeren moeten passeren wordt dit als onprettig ervaren.

“Nee, ik kan bijna niet over straat lopen. Ik word voor hoertje uitgemaakt. Ik ga niet graag de straat op. Ik blijf liever thuis of ga naar vriendinnen.”

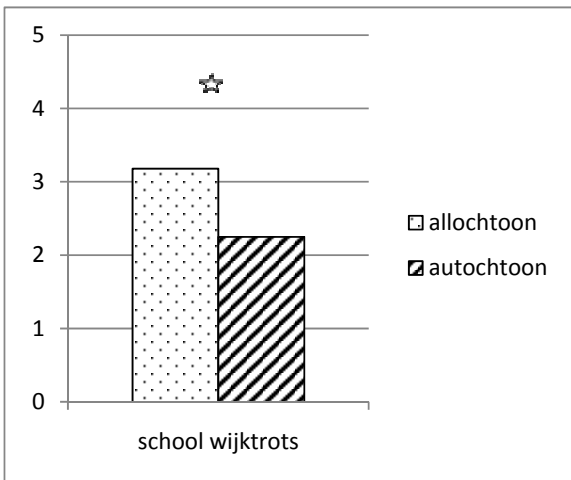
Leefbaarheid houdt in dat er winkels, sportclubs en een school in de buurt zijn, dat er dingen georganiseerd worden, waaronder buurthuizen, zodat er een gevoel van ‘samen’ ontstaat. Wanneer men goed met elkaar kan opschieten lijkt er minder ‘gedoe’ te worden verwacht. Er zouden soms nog meer dingen voor jongeren georganiseerd mogen worden. Volgens sommigen zouden er dan ook minder problemen zijn.

“Jongeren hangen minder op straat, want er worden steeds meer activiteiten georganiseerd die de jongeren kunnen doen.”

De aanpak van hangjongeren en straatcoaches zouden daarnaast de leefbaarheid verbeteren. Ook buurthuizen zouden een plek zijn om mensen te ontmoeten en een gevoel van ‘samen’ zijn te creëren, wat de leefbaarheid vergroot. Kanaleneiland op zichzelf wordt vaak minder negatief ingeschat dan dat de media het doet lijken. Er gebeurt wel wat, maar het is niet zo erg als dat het lijkt.

“Ja, het is wel vaak negatief. Maar het is niet elke dag zo.”

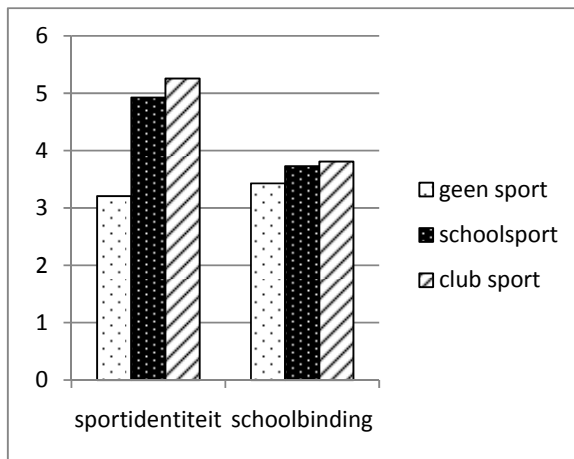
Ondanks het vaak negatieve beeld dat van de wijk wordt geschetst beoordelen vooral de allochtone jongeren de wijk waar hun school in ligt redelijk positief (Figuur 6). Het verschil in trots die de allochtone en autochtone leerlingen ervaren voor de wijk van hun school kan waarschijnlijk verklaard worden doordat veel van de allochtone jongeren ook echt in de wijk wonen waar de school ligt, terwijl de autochtone leerlingen vaak uit andere wijken komen.

Figuur 6 De trots die leerlingen van allochtone en autochtone afkomst voelen voor de wijk waar hun school ligt. Sterretje markeert significant verschil.

3.6 Sportidentiteit en Schoolbinding

In de wetenschappelijke literatuur lijken het ontwikkelen van sportidentiteit en schoolbinding cruciale factoren bij de positieve uitwerkingen die schoolsport kan hebben. Op Nieuw Welgelegen wordt een voor Nederland nieuwe vorm van schoolsport aangeboden waarbij de school en de sport elkaar fysiek naderen, zonder dat er binnen of buiten het lesprogramma extra in sport wordt geïnvesteerd. Het is dan de vraag of die fysieke nabijheid van de school iets extra's toevoegt voor de leerlingen die op Nieuw Welgelegen sporten (schoolsport) in vergelijking met leerlingen die elders in de stad sporten (club sport). Uit Figuur 8 blijkt dat deze twee groepen leerlingen nagenoeg hetzelfde scoren op sportidentiteit en schoolbinding. Hierdoor scoren zij mogelijk ook hetzelfde op gedrag dat met deze twee variabelen gerelateerd is zoals bijvoorbeeld discipline, investering in schoolwerk, schoolresultaten, werken in groepsverband enzovoorts.

Figuur 7 Sportidentiteit en schoolbinding van leerlingen die niet sporten, bij school sporten (school sport) of elders in de stad sporten (club sport).

In de mate waarin zij zich sporter voelen verschillen de sportende leerlingen wel duidelijk van de niet sporters. De positieve effecten die samen lijken te hangen met een sterke sportidentiteit zoals discipline ontwikkelen, afspraken nakomen, verantwoordelijkheidsgevoel hebben en samenwerken in een groep zullen dus ook sterker ontwikkeld zijn voor de sporters. Hoewel in de schoolbinding een vergelijkbare trend zichtbaar is, is dit verschil tussen sporters en niet sporters niet significant. Sporten lijkt in dit geval dus niet samen te hangen met een hogere schoolbinding, met alle mogelijke positieve gevolgen van dien. Doordat de leerlingen die bij school sporten en leerlingen die elders in de stad bij een club sporten niet van elkaar verschillen op deze cruciale variabelen, kunnen we concluderen dat de sport bij school op Nieuw Welgelegen niet als schoolsport kan worden bestempeld. Hoewel de fysieke nabijheid voor een aantal leerlingen praktische drempels zal wegnemen om te gaan sporten, voelen deze leerlingen de band met de school niet expliciet.

Hier liggen kansen voor Nieuw Welgelegen. Door de band met school explicieter te maken door bijvoorbeeld sportdagen, uitwisselingen van trainers en docenten, clinics van de sportclubs, uitbreiding van sport in het curriculum enzovoorts zouden de bij school sportende leerlingen mogelijk kunnen profiteren van de positieve gevolgen van een sterkere schoolbinding.

4 Conclusie

Door middel van dit onderzoek naar de sportparticipatie van migrantenjongeren op de multifunctionele locatie Nieuw Welgelegen zijn we meer te weten gekomen over het sportgedrag en verschillende sociale en schoolgerelateerde factoren. Het blijkt dat het merendeel van de leerlingen die sporten op Nieuw Welgelegen allochtone jongens zijn. Dat is positief aangezien een van de doelen van het school- en sportcomplex is om allochtone jongeren aan het sporten te krijgen. Blijkbaar biedt deze locatie hen een gelegenheid om in de buurt van hun huis en school te sporten. Helaas blijft de sportparticipatie van allochtone meisjes enigszins achter. Zowel bij de sportclubs op Nieuw Welgelegen als bij de sportclubs elders in de stad zijn zij ondervertegenwoordigd. Nieuw Welgelegen heeft unieke faciliteiten voor allochtone meisjes om volgens hun wensen te kunnen sporten. Door deze unieke faciliteiten meer onder de aandacht te brengen en te blijven luisteren naar de sportwensen en motivaties van de meisjes liggen er kansen om de sportparticipatie van allochtone meisjes daadwerkelijk te verhogen.

Hoewel allochtone jongens relatief veel sporten blijft de hoeveelheid tijd die de allochtone leerlingen met sport bezig zijn achter bij de autochtone leerlingen. Het is alom bekend dat een gezonde levensstijl gebaat is bij voldoende beweging, maar over de norm die als voldoende wordt beschouwd valt te twisten. Hoewel de leerlingen in dit onderzoek niet aan de zogenaamde bewegingsnorm kwamen, voldeden zij wel aan de fitnorm die gebaseerd is op intensieve beweging. Ook laten de leerlingen die aan sport doen een hoge mate van sportidentiteit zien, waardoor het volhouden van sport en bewegen waarschijnlijker wordt. Er kan gesuggereerd worden dat dit op de lange termijn belangrijker is dan het voldoen aan een vastgestelde norm.

De afstand en het tijdsgebrek blijven belangrijke redenen voor het niet deelnemen aan de sportmogelijkheden op Nieuw Welgelegen. Er zou geprobeerd kunnen worden om sportlessen zoveel mogelijk aan te laten sluiten op de lesuren van de leerlingen. Daarnaast zou er vooral voor meisjes voor gezorgd kunnen worden dat er een keuzevrijheid bestaat wat betreft de dagen en uren dat ze kunnen gaan sporten. Ook zou er misschien wel meer aandacht moeten komen voor de sociale invloed op het sportgedrag van leerlingen, zoals deelname van ouders.

Hoewel sport en school op een mooie manier fysiek bij elkaar komen op Nieuw Welgelegen, mag men niet spreken van schoolsport met alle verwachtingen en mogelijkheden van dien. Er zou meer ingezet kunnen worden op een sterkere band tussen school en sport zodat de leerlingen die op Nieuw Welgelegen sporten ook kunnen profiteren van de positieve effecten die hierdoor kunnen ontstaan. De sport op Nieuw Welgelegen zou dan een meerwaarde kunnen bieden ten opzichte van een sportclub die elders in -of soms zelfs vlak buiten- de stad ligt.

4.1 Tot slot

Voor de analyse van dit onderzoek is onder andere gebruik gemaakt van de antwoorden van 144 leerlingen van de scholen op Nieuw Welgelegen. Hoewel dit aantal de gebruikte statistische analyses rechtvaardigt, moet er altijd rekening worden gehouden met de mogelijkheid dat de onderzoekspopulatie niet de complete schoolpopulatie betreft. De hier getrokken conclusies en aanbevelingen die gedaan worden moeten dan ook als suggesties en kaderscheppend gehanteerd worden.

Naast deze antwoorden is er ook gebruik gemaakt van informatie uit gesprekken met 83 leerlingen. Wat betreft de representativiteit van de gegevens kan opgemerkt worden dat de verhalen van deze groep leerlingen herkenbaar zullen zijn voor de rest van de school en dus bruikbaar om suggesties aan te leveren. Dit onderzoek biedt een mooie inblik in de sportbeleving en daarmee samenhangende sociale en schoolgerelateerde facetten van leerlingen op een voor Nederland unieke symbiose van school en sport.

4.2 Aanbevelingen

Ondanks dat het op Nieuw Welgelegen erg goed lijkt te gaan zijn er een aantal aanbevelingen te doen waardoor de unieke locatie nog meer benut zou kunnen worden met het oog op de sportparticipatie van migrantenjongeren en hun ouders.

- Blijf luisteren en aansluiten bij de sportwensen en motieven van allochtone meisjes: het dragen van een hoofddoekje, sporten met alleen meisjes of vrouwen en mogelijkheden om sporten zelf in te plannen.
- Laat de sportactiviteiten beter aansluiten op de schoolroosters, zodat leerlingen die verder weg wonen ook makkelijk kunnen sporten op Nieuw Welgelegen
- Verhoog de kwantiteit van beweeggedrag van (met name allochtone) leerlingen zonder dat dit ten koste gaat van het plezier in de sport. Dit kan door bijvoorbeeld meer sport in het curriculum te plaatsen of het organiseren van sportevenementen waarbij de leerlingen inspraak hebben in de invulling van die activiteit.
- Zet in op het vergroten van de ouderparticipatie van allochtone jeugd. Hierdoor kan de hechte familieband benut worden bij het verhogen van de sportparticipatie van de leerlingen. Sporten of aanmoediging daartoe door ouders en familie lijken stimulerend te werken op het sportgedrag.
- Benadruk de band tussen de school en de sport door middel van bijvoorbeeld sportdagen, uitwisselingen van trainers en docenten, clinics van de sportclubs, uitbreiding van sport in het curriculum.